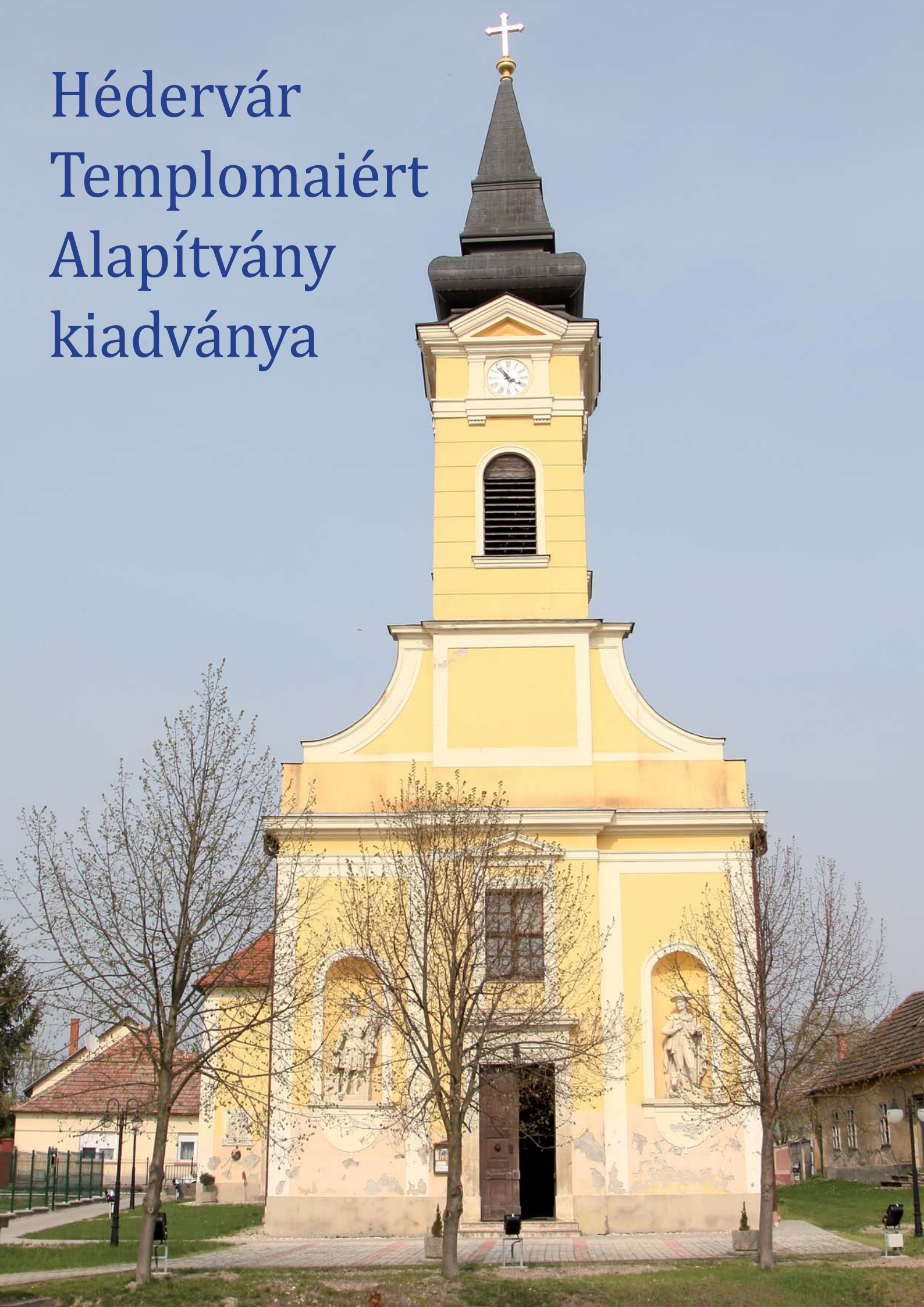
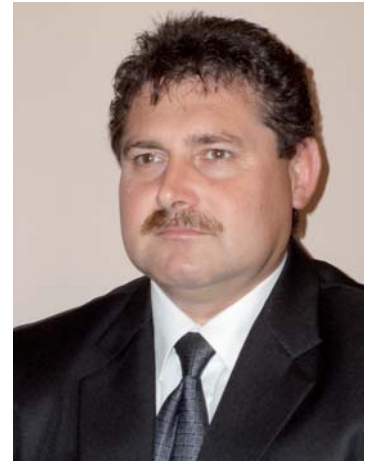

Hédervár Templomaiért Alapítvány kiadványa

Györkös István
*A Hédervár Templomaiért
Alapítvány kuratórium
elnöke*

KÖSZÖNTŐ

Kedves Olvasó!

Tekintse ezt a kiadványt egy meghívónak, Szigetköznek egy különleges helyére, Hédervárra.

Az Alapítvány közelmúltban megvalósult pályázati fejlesztésével kapcsolatos záró kiadványában egy kulturális és történelmi kirándulásra invitálom.

Kiadványunk bemutatja a pályázati forrásból megvalósult fejlesztéseket, valamint az Alapítvány tevékenységét és elvégzett munkáit.

Szeretném Önt megismertetni továbbá Hédervár történelmének egyes részleteivel és évszázados kulturális értékeivel.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa
www.umvp.eu

A FEJLESZTÉS BEMUTATÁSA

A Hédervár Templomaiért Alapítvány 2011.11.15. napján pályázatot nyújtott be a Szigetköz-Moson-sík LEADER Egyesülethez a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiák LEADER pályázati felhívásának keretében a Hédervári Szent Mihály Plébániatemplom infrastrukturális és eszközfejlesztésére. A pályázatban a templom homlokzati megvilágításának kiépítése, belső hangosítás, énekszöveg kijelző kialakítása,

kiadványkészítés, valamint toronyóra elhelyezése szerepelt. A toronyóra fontos alkotóeleme a templomnak, mely az elmúlt évszázad természeti csapásai során megsemmisült, ezért az alapítvány szívügyének tekintette és folyamatosan kereste a pályázati lehetőségeket az eredetiség visszaállítása. A pályázatot siker koronázta. Alapítványunk 5.021.849 Ft támogatásban részesült.

A Bimm-Bamm csoport nevében Kapui Gyula okl. vill. üzemmérnök, szakmérnök végezte el a toronyóra készítését, felszerelését és a templombelsőben a kivetítő elhelyezését.

Az Óvár vill Kft. végezte a templom külső homlokzat megvilágításának munkálatait.

A pályázattal kapcsolatos kiadványunkat a Palatia Nyomda és Kiadó Kft. végezte.

A SYNCOPA Kereskedelmi és Szolgáltató Betéti Társaság végezte a templombelső hangosítási munkálatait.

A PÁLYÁZATTAL KAPCSOLATOS RENDEZVÉNY

A Collegium Musicum Jaurinense és Soós Gábor közös koncertje.

Meginvítáljuk Önöket a *Collegium Musicum Jaurinense Régizene Együttes* (karnagy: Kelemen Áron OSB) szólistái és *Soós Gábor* orgonaművész közös koncertjére, a hédervári Szent Mihály templomba. A koncerten közreműködik a *Hédervári Asszonykórus*.

„Énekegyüttesünk első írásos említése 1628-ból való. A győri jezsuita Collegium igen gazdag zenei és kulturális életnek adott helyet ezekben az években. Az akkor itt működő, a gimnáziumba járó diákokból és jezsuita tanáraikból álló együttes zenélt nem csupán a Collegium, hanem igen sok esetben a város zenei rendezvényein is. E gazdag, mára mintegy 400 éves hagyományra visszatekintő zenei tradíció a jezsuita rend feloszlatásával megtört, és az iskolát 1802-től működtető bencés rend idejében is csak részben éledt újjá. A jezsuita időkben itt működő együtteshez hasonlóak 1948-ig működtek még Magyarországon, a kommunista diktatúra azonban elsőként söpörte el ezeket az erősen egyházas kötődésű, és diákjait igényes egyházas neveltetésben részesítő intézményeket. Istvánffy Benedek karnagsága idején (1773-1776) énekeseink a Győri Székesegyház énekeseivel együtt mutatták be a magyar barokk zeneirodalom legnagyobb, legnagyobbabbságú egyházzenei alkotását, a „Missa Dorothea”-t.

2002-ben a Collegium teljes újjászervezése vált szükségessé. Ekkor vette fel együttesünk a Collegium

Musicum Jaurinense nevet, és kezdte újra a rendszeres liturgikus szolgálatot. 2007. szeptemberében csatlakozott együttesünkhöz Soós Gábor orgonaművész, azóta Kelemen Áron atyával közösen látják el a Collegium Musicum Jaurinense művészeti vezetését. A Collegium Musicum Jaurinense tehát egy olyan együttes, amely gimnáziumba járó diákokból és tanáraikból áll, olyan együttes, amely egy Magyarországon régen elfeledett hagyományt ápol, olyan együttes, amelyet a közös munka és a közös szolgálat formál olyan emberi közösséggé, amelyben a sokféle zenei múlttal rendelkező tagok tanulhatnak egymástól, és fejlődhetnek együtt hitben, tudásban, emberségben. Koncertjeinken nem öncélúan válogatjuk a darabokat, hanem meg szeretnénk mutatni valamit, szervesen, tematikusan. Egy-egy első hallásra tetszetős darab könnyedén hordoz egy nehezen emészthetőt, és hordozza az esélyét annak, hogy a „nehéz” feltárul, gazdagít, formál...” (forrás: www.collegiummusicum.hu)

Soós Gábor orgonaművészt talán kevésbé kell bemutatni, hiszen falunk szülötte, 2002-ben az ő kezdeményezésére vált valóra templomunk Dangl-orgonájának felújítása, s az elmúlt években számos orgonakonzertet adott templomunkban a felújított hangszeren. 2007-ben hollandiai régizene tanulmányai után hazatérve a győri Szent Imre templom organistája lett, mellette koncertezik, valamint az Egyházmegyei Kántorképző orgonatanára, és a Collegium Musicum Jaurinense succentora.

A HÉDERVÁR TEMPLOMAIÉRT ALAPÍTVÁNY

A Hédervár Templomaiért Alapítvány 1990. július 1. óta működik, fő célja a Hédervári plébánia templom és Boldogasszony kápolna felújítása és állagának folyamatos megóvása oly módon, hogy az épületegyüttes mindenkor alkalmas legyen a hitélet, a vallás gyakorlására, a szertartások méltó körülmények között történő megtartására, valamint Hédervár község műemlékekben gazdag jellegének az utókor számára történő megőrzésére.

Alapítója Hegedűs Imre, aki mindenkor elkötelezett támogatója a templomainknak és a hitélet ügyének.

A sikeres kezdetek után 2009. szeptember 8-án megújult vezetőséggel, az alapító okiratban foglaltak mellett új célokat is nevesítve, fiatalos lendülettel működő szervezetnek mondhatjuk magunkat.

Az Alapítvány által kitűzött feladatok és végzett munkák Hédervár jövőjét, kedvező megítélését eddig is és ezután is meghatározták és elősegítették.

A múlt örökségének védelme fontos, odafigyelést, javítást igényel.

Szilárd alapja ez az önbecsülésnek, hisz mi, akik itt élünk, büszkéek vagyunk értékeinkre.

Célkitűzéseink megvalósításához szükséges anyagi forrásokat és finanszírozási lehetőségeket folyamatosan kutatjuk.

A szép sikerek főként annak köszönhetőek, hogy az Alapítvány támogatottsága folyamatosan nő. Az anyagi támogatáson túl nagyon sokra tartjuk az erkölcsi támogatást is.

A helyi templomok állagának megóvásán felül a közösségi életben betöltött szerepének emelésén is munkálkodunk kulturális rendezvények és kiállítások támogatásával.

Az összes civil szervezettel jó kapcsolatot ápolunk, hiszen az általuk és általunk végzett munka községünket teszi szebbé.

A Hédervári RK. Egyházközség Képviselő-testületével és vezetőségével szoros munkakapcsolatot alakítottunk ki, egymást segítve újíttuk Hédervár község műemlékeit.

Az elmúlt évek folyamán a nagy társadalmi munkák lezajlottak, a pénz- és szakemberigényes restaurátori munkák is megkezdődtek.

Kezdeményezőként szép feladatot vállalt fel a Hédervár Templomaiért Alapítvány, amikor a falu határában található Peregrinus Kápolna ápolását, rendbetételét kezdeményezte.

A Hédervár Templomaiért Alapítvány megállapodást kötött az Önkormányzattal az épület használatba vételéről.

A munkákat megkezdtek. A Kápolna tetőzete az elmúlt években súlyosan megrongálódott.

Fontos teendőnk volt a tető mielőbbi helyreállítása a beázások és egyéb károk megelőzése érdekében.

A továbbiakban megszüntettük az épületnél a felázásokat, kijavítottuk a falhibákat, illetve a környezet szépítését szorgalmazzuk.

Kiváló hédervári szakemberek ajánlották fel munkájukat, segítségüket az épület rendbetételére.

A Peregrinus Kápolna állagmegóvását a továbbiakban is folytatjuk a látogatók nagy örömeire. Újrafestve, térkövezve köszönti az idelátogatókat, áthaladókat a Kápolna.

Mert ha valahol nem tud megpihenni a szem, ott nem fog megpihenni a turista, a vándor sem.

A Boldogasszony kápolna és zarándokhely kapcsán csatlakoztunk az országos Mária zarándokútvonal kiépítéséhez.

Szorgalmazzuk, segítjük a községünkben szép számban található emlékhelyek, kőkeresztek felújítását, ápolását.

Templomaink egyre látogatottabbak, szebbek, modernebbek.

A civil szervezetekkel közösen megszerveztük, megtartottuk a községünket érintő egyházi és állami megemlékezéseket, ünnepeinket.

Az Alapítvány új ministráns és papi ruhákkal kedveskedett a gyerekeknek, rajtuk keresztül pedig a szentmiséket látogatóknak.

A ministráns verseny győzteseinek kirándulását támogattuk, vonzóbbá téve a gyermekek számára a szentmiséken való aktív részvételt. A Peregrinus Kápolna rendbetételét, állagmegóvását a továbbiakban is folytatjuk a látogatók nagy örömeire.

Megvalósíthattuk pályázati segédlettel a Hédervári Szent Mihály Plébániatemplom infrastruktúrális és eszközfejlesztését. A pályázatban a templom homlokzati megvilágításának kiépítése, belső hangosítás, énekszöveg kijelző kialakítása, kiadványkészítés, valamint toronyóra elhelyezése szerepelt. A toronyóra fontos alkotóeleme a templomnak, mely az elmúlt évszázad természeti csapásai során megsemmisült, ezért az alapítvány szívügyének tekintette és folyamatosan kereste a pályázati lehetőségeket az eredetiség visszaállítására. Nem mindennapi lehetőség ez manapság, hogy községünket ennyi értékkel gyarapíthassuk.

Így válhat Szigetköz legrégebbi és legszebb temploma a legmodernebbé, mindenki örömeire.

A legpontosabb időjelző berendezés pedig mindenkié, aki csak rá tekint.

A vidéki örökség megóvásával kapcsolatos pályázatokat figyeljük, beadásukat segítjük.

Fontos, hogy köszönetet mondjunk azoknak, akik segítenek az Alapítványnak és azon keresztül községünknek.

Köszönet elődeinknek községünket gyarapító tevékenységükért.

Köszönet a héderváriaknak, az innen elszármazottaknak mindennemű támogatásukért.

Köszönjük a támogatást, köszönjük, hogy melénk álltak!

A sikerek közösek.

Fontos, hogy ne csak a múltból éljünk, hanem a jelenben olyan feladatokat hajtsunk végre és olyan alapokat rakjunk le, hagyjunk magunk után, melyre az utánunk jövők büszkék lesznek, építenek rá, fejlesztik és tovább tudják adni az utánuk jövőknek. Jelenben elsősorban a jövőre kell gondolni, nem feledve a múltat, s elődeinket.

Györkös István elnök, **Hegedüs Imre** alapító, **Mézes Attila** tag, **Dr. Galla Gábor** tag (plébános), **Antóni Istvánné** tag, **Dr. Vágyi Ferenc Róbert** titkár, **Molnár Lajos** gazdasági vezető

MORZSÁK HÉDERVÁR TÖRTÉNETÉBŐL, ÉRTÉKEIRŐL

Hédervár a Nagy-Duna és a Mosoni-Duna ölelésében lévő, a Szigetköz központi részén fekvő település.

Nevét az 1140 körüli királyi hűbéradományi birtokosként idekerült Héder lovagról kapta. Héder leszármazottai, a Héderváry grófok évszázadokon keresztül országos tisztségek betöltésével és tetteikkel írták be nevüket nemzetünk történelemkönyvébe.

Első írásos említése 1210-ből való, ekkor, mint Novákkal szomszédos birtokot említik.

A XII. század közepén várat is építettek e területen, mely a tatárjárás idején elpusztult. A középkorban több oklevélben is szerepelt, 1443-ban mezővárosi rangot kapott.

Hédervárnak napjainkban is több nevezetessége van, évszázados műemlékeket őriz és ápol.

A település legismertebb épülete a háromszintes, három saroktoronnyal ékesített Khuen-Héderváry-kastély. A rommá lett vár helyén a XVI. században

reneszánsz várkastélyt építettek a birtok gazdái, melyet a XVIII. században barokk stílusban újjátak fel, majd a XIX. században a romantika jegyében ismét átépítettek.

Napjainkban is két szfinx őrizi kapuját, ami egy négyszögletes udvarba vezet, melynek közepén hatalmas platánfa áll.

A homlokzaton reneszánsz kori dombormű, a nyugati oldalon neogótikus, nyitott folyosó található. Említésre méltó még a barokk díszlépcső és a „sala terrena” is. A kastély 1755-től nagyszabású barokk átépítésen esett át, amelynek során az északnyugati szárnyban két szintet átfogó kápolnát alakítottak ki. Falait freskók borítják, az oltárképen a tullini Szoptató Madonnát ábrázoló kegykép másolata látható.

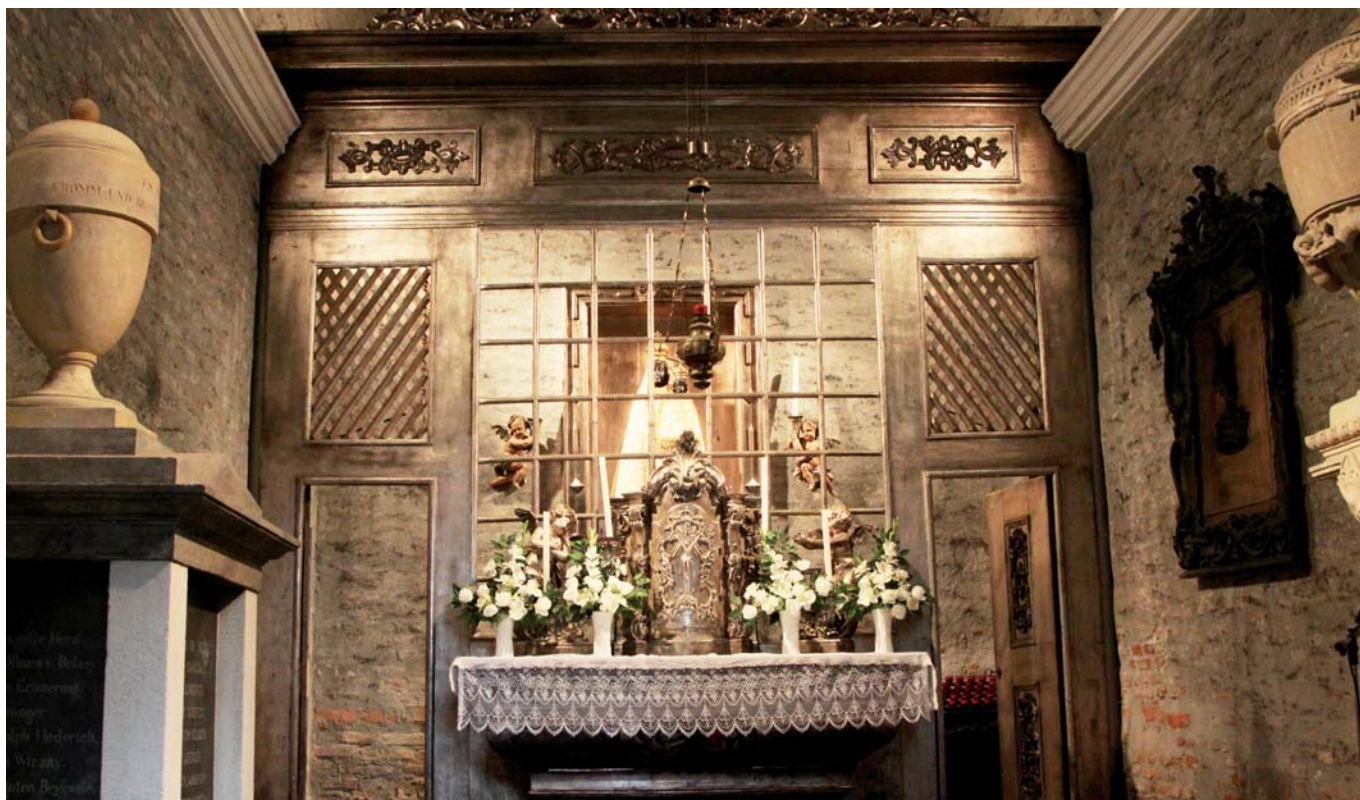
Az ódon falak között jelenleg patinás kastélyszálloda működik.

Ősi fákkal tarkított park veszi körül, melyben egy ismeretlen művész kentaurszobra áll, melyet „ördögszobornak” neveznek.

A műemlék jellegű Boldogasszony-temetőkápolna gótikus stílusú. XIII. századi eredetű, Héderváry Katalin az 1680-as években átépítette.

A sekrestyét lebontották és az északi oldalhoz lorettói kápolnát emeltek. Mária-kegyhely lett, oltárán látható Szűz Máriának, a magyarok Nagyasszonyának több, mint 500 éves faszobra.

Bár természetesen felöltözött alakot ábrázolt, II. József 1786-os rendeletére textilruhába kellett öltöztetni. A hagyomány napjainkban is él, egyházi ünnepeken hat különböző ruhát adnak rá.

Itt található még egy nagyméretű, díszes urna, mely Khuen-Héderváry Károly szívét őrzi.

A kápolnát emléksírkert övezi, a temetőből átmentett 100-150 éves sírkövek találhatók itt. A hatalmas kocsányos tölgy alatt nyugszanak

Khuen-Héderváry Károly és családjának földi maradványai. A Hédervári Baráti Kör és a Hédervár Templomaiért Alapítvány kezdeményezésére, az Önkormányzat – pályázati támogatásból – 1989-ben újra megnyitotta a kápolnát a látogatók előtt. Felújításra került a búcsújárás hagyománya is. Az Egyházközség és az Alapítvány évről évre .tábori misét szervez Nagyboldogasszony napján. Zarándoklók százai jönnek az ünnepnapra.

A legrégebbi plébániai feljegyzések szerint a falu mai Szent Mihály-plébániatemplomának helyén a XIII. század első felében már kápolna állt, s működött a tatárjárásig. A mai épület elődjét valószínűleg a Boldogasszony-templom mintájára 1397-ben emelték, és az átépítések során nyerte el mai alakját – írja Kozák Károly tanulmányában.

Az egyhajós templom értékes barokk részletei szervesen illeszkednek a belső tér rendjébe, előnyösen tagolják és gazdagítják azt.

A templom főkapujának két oldalán egy-egy félkör-íves záródású fali fülkében Szent Flórián és Szent Vendel kőszobra magasodik svájci viseletben.

A főoltár előrehajló oszlopos építményének Szent Mihályt ábrázoló oltárképét Zallinger András (1738–1805) festette.

Jobbról és balról két-két oszlop között Szent István és Szent László aranyozott faszobra áll. A párkányzatot angyal-szobrok díszítik.

A Szent Mihály-templom legérdekesebb, legértékesebb és korát tekintve legvitatottabb darabja a keresztlőkút. Vörös márványból készült és az Anno Domini 1031 (Az Úr 1031-es évében) évszámot vésték rá.

A bal oldali mellékoltár képe Nepomuki Szent Jánost ábrázolja, ami jelenleg restaurálás alatt áll. A jobb oldali mellékoltár festménye a győri székesegyház Könnyező Madonna kegyképének másolata.

Sokáig a templomban őrizték a legrégebb, 1673-tól 1700-ig vezetett anyakönyvet. Borítólapján a következő írást olvashatjuk: „Matricula Ecclesie Opidi Hedervariensis Anno Domini 1673 ab Tempore Parochi et V. A. Diaconi Michaelis Baksay de ea. Inthoata et continuata usque ad Annum 1700.”

A torony alatti karzatra a torony melletti lépcsőn, külső bejáraton keresztül lehet feljutni, a karzaton orgona áll, mely 1894-ben Dangel Antal

(1810–1892) és fia, János aradi műhelyében készült. A Dangel cég több, mint háromszáz orgonát készített. Neves műhely volt, innen került ki a Zeneakadémia első orgonája, de az Operaházé és a Mátyás-templomé is.

A Darnózsélire vezető út mentén, a kastélyhoz közel, baloldalt áll a hatszögletes alaprajzú Szent Peregrinus-kápolna. A hagyomány szerint lósi Viczay Jób felesége, Ebergényi Eszter emeltette a lábfájósok és vándorok védőszentjének tiszteletére.

Peregrinus azért is megbecsült szent, mert a liturgikus hagyomány szerint ő volt Szűz Mária tiszteletének terjesztője. A helyi monda szerint egy főrangú hölgy Franciaországból gyalog jött Hédervárra, s az út teljesen elcsigázta a vándort. A mezővárosba érve összeesett, a kastélyba vitték ápolni. Lázálmában megjelent Szent Peregrinus, és meggyógyította. Hálából építtette a kis kápolnát, és megfestette megmentőjének képét úgy, ahogyan álmában látta. Kozák Károly szerint az építés dátuma 1709.

A községi Önkormányzattal kötött megállapodás alapján 2010. szeptember 1-jétől az épület kezelését a Hédervár Templomaiért Alapítvány vette át.

Megszüntette az épület veszélyeztetését, felázásait, ápolva méltóságát.

A falu képét gazdagítják az utak mentén elhelyezett köemlékek is.

A település déli részén a Kimlére vezető utat őrzi a Piéta, a Fájdalmas Szűz szobra. Hasáb alakú pilléren, a halott fiát sirató Mária szépen faragott szobra áll.

A Szűzanya fején korona, jobbával az ölében fekvő Krisztust tartja. Az oszlopon elhelyezett Hédervár és Eszterhézy címerek alapján az 1640-es években emelték.

Ezzel egy időben állították a Pestis-oszlopot, feltételezhetően hálából a ragálytól való megmenekülésért.

A talapzatként szolgáló vaskos pillér homlokzatát a két családi címeren kívül Krisztus kínszenvedéseinek eszközei ékesítik. A pillérfőn a Szűzanya a gyermek Jézussal, Szent Sebestyén és Szent Rókus szobra áll.

A Győrbe vezető út mentén Krisztus az Olajfák hegyén motívumot megjelenítő szobra áll. Viczay Mihály gróf állíttatta 1775-ben és a kezét összekulcsoló, térdeplő Krisztust ábrázolja.

Hédervár híres fái, az Árpád-fa és a Kont-fa is régmúlt események néma tanúi. Híres emberek emléke fűződik hozzájuk, élő műemlékek. Múltról, jelenről, emberekről beszélnek, történetüket a regék és mondák világához hasonlóan őrzi, alakította a nép.

A Kont emlékhely a kastélytól körülbelül 5 pernyi távolságra található.

Nyírfákkal szegélyezett, patakparti ösvényen haladva érhetjük el. A monda szerint Héderváry Kont István az egykor itt állt szürke nyárfa alatt szőtte összeesküvését Zsigmond király ellen. A famatuzsálem elpusztult, de újat ültettek helyette.

A Boldogasszony-templom előtt álló kocsányos tölgyről a héderváriak azt tartották és tartják, hogy Árpád vezér ehhez a fához kötötte a lovát egykor, sokan még a kötőfék nyomait is felfedezni vélték. A hagyomány szerint így több, mint ezeresztendő, valójában hétszázötven év körülinek becsülik a korát.

2007. április 4-én egy hirtelen jött vihar két ágát letörte, és az egyetlen ép rész megmentésére mentőakció indult. A Budapestről érkező szakemberek a fa törzsét kitisztították az ép részekig olyannyira, hogy a közepe már átjárható lett. A koronaalap törési sérüléseit kezelték.

Az egyetlen megmaradt ág fölé tartógulát emeltek.

A fa egy része elpusztult, de a megmentett ága ma is zöldell.

A fának meséje is született:

A fa öles ágai négyen voltak, mint az évszakok és a négy égtáj felé meredeztek. A pusztító vihar után a négy ágból csak egy maradt épen. Csodálatos módon éppen az a hatalmas ág menekült meg a vihar elől, amelyik a szomszédos templom árnyékában bújt meg! Mintha valamit jelezni akarna a sebesült

fa megmaradt karja, úgy mutat a templom kettős keresztjére. Ennek a templomnak a falait Árpád idejében építették. Így a fa és templom régóta ismerik egymást, öreg barátok! Eddig az idős tölgy védte Isten házának bejáratát, most az épület védte a fát széltől...

Hogyha a szél végezni akar egy fával, akkor azt tövestől kicsavarja. A mi legendás fánk törzse állva maradt. Egészséges gyökereivel a földbe kapaszkodik, mint ahogy mi is a régi idők történeteibe kell, hogy kapaszkodjunk.

HÉDERVÁRI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

A Hédervári Római Katolikus Egyházközség történelmi pecsétjében található egy 1031-es évszám, mely mutatja első királyunk, Szent István parancsához híven, hogy kilenc másik településsel együtt, ekkor emeltek imahelyet községünkben.

Ez bizonyítja, hogy az Egyházközség 982 éve töretlenül végzi munkáját, támogatva és erősítve a vallás gyakorlását. Vallás mindig volt és mindig lesz.

Az emberi lélek a vallásban találja meg hitét, reményét. A hit megtanít szeretni, lendületet ad a léleknek, erőt az akaratnak.

Így van ez 2013-ban is, a jelen kor lehetőségeit megragadva minden erőnkkel azon munkálkodunk, hogy Hédervár ősi értékeit megőrizzük az utókor számára.

A Hédervári Baráti Kör és a Hédervár Templomaiért Alapítvány segítségével az Egyházközség az 1990-es években elvégeztette a templom külső-belső restaurálását. A falu lakói és az elszármazottak adományokkal, jelentős társadalmi munkával, ingyenes szakmunkával támogatták a felújítást.

Az Egyházközség és az Alapítvány pályázatai révén a Szent Mihály-plébániateplom azóta is szépül, gyarapodik.

Egyházközség egyházi vezetője: Dr. Galla Gábor

Világi vezetője: Mézes Attila

Képviselő testület tagjai: Antóni Istvánné, Beke Péter, Erdős István, Füredi Károly, Györkös István, Hegedűs Imre, Kiss Antal, Kiss Mihály, Molnár Lajos, Miksó István, Nagy Frigyes, Nádasi István, Seresné Domina Teréz, Soós Erzsébet, Soós Géza és Dr. Vágyi Ferenc Róbert.

TÁMOGATÓK

Hédervár Község lakosai
Hédervár Község Önkormányzata
Hédervár Római Katolikus Egyházközség
Hédervárról elszármazottak

Szekeresné Stipkovits Edina

Győri Egyházmegyei Hivatal

Zádor Oszkár

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa
www.umvp.eu

Bim-Bam akciócsoport

